

Bruselis, 2023 07 05
COM(2023) 432 final

ANNEX 1 – PART 1/4

PRIEDAS

prie

Pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO

**dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos pažangiojo pagrindų
susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu**

EUROPOS SAJUNGOS
BEI JOS VALSTYBIŲ NARIŲ
IR ČILĖS RESPUBLIKOS
PAŽANGUSIS PAGRINDŲ
SUSITARIMAS

PREAMBULĒ

BELGIJOS KARALYSTĒ,

BULGARIJOS RESPUBLIKA,

ČEKIJOS RESPUBLIKA,

DANIJOS KARALYSTĒ,

VOKIETIJOS FEDERACINĒ RESPUBLIKA,

ESTIJOS RESPUBLIKA,

AIRIJA,

GRAIKIJOS RESPUBLIKA,

ISPANIJOS KARALYSTĒ,

PRANCŪZIJOS RESPUBLIKA,

KROATIJOS RESPUBLIKA,

ITALIJOS RESPUBLIKA,

KIPRO RESPUBLIKA,

LATVIJOS RESPUBLIKA,

LIETUVOS RESPUBLIKA,

LIUKSEMBURGO DIDŽIOJI HERCOGYSTĖ,

VENGRIJA,

MALTOS RESPUBLIKA,

NYDERLANDŲ KARALYSTĖ,

AUSTRIJOS RESPUBLIKA,

LENKIJOS RESPUBLIKA,

PORTUGALIJOS RESPUBLIKA,

RUMUNIJA,

SLOVĖNIJOS RESPUBLIKA,

SLOVAKIJOS RESPUBLIKA,

SUOMIJOS RESPUBLIKA,

ŠVEDIJOS KARALYSTĖ,

Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo Susitariančiosios Šalys
(toliau – valstybės narės),

ir

EUROPOS SĄJUNGA,

ir

ČILĖS RESPUBLIKA (toliau – Čilė),

toliau kartu – Šalys,

ATSIŽVELGDAMOS į jas saistančius tvirtus kultūrinius, politinius, ekonominius ir bendradarbiavimo ryšius;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kaip savo partnerystės ir bendradarbiavimo pagrindą, savo įsipareigojimą laikytis demokratijos principų, gerbti žmogaus teises bei pagrindines laisves, laikytis teisinės valstybės ir gero valdymo principų ir siekti darnaus vystymosi bei spręsti klimato kaitos problemas;

LAIKYDAMOSI NUOMONĖS, kad masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimas tiek valstybiniais, tiek nevalstybiniais subjektams yra viena didžiausių grėsmių tarptautiniam stabilumui ir saugumui;

ATSIŽVELGDAMOS į 2002 m. lapkričio 18 d. Briuselyje pasirašyto Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos asociacijos susitarimo svarbą indėlių stiprinant tuos ryšius;

PABRĖŽDAMOS visapusišką tarpusavio santykių pobūdį ir tai, kad svarbu suteikti nuoseklų pagrindą toliau plėtoti tuos santykius;

ATSIŽVELGDAMOS į savo įsipareigojimą modernizuoti esamą asociacijos susitarimą atsižvelgiant į naujas politines ir ekonomines realijas ir į tarpusavio partnerystės srityse padarytą pažangą;

PRIPAŽINDAMOS tvirtos ir veiksmingos daugiašalės sistemos, pagrįstos tarptautine teise, svarbą siekiant išlaikyti taiką, išvengti konfliktų, stiprinti tarptautinį saugumą ir išspręsti bendras problemas;

PATVIRTINDAMOS savo įsipareigojimą stiprinti bendradarbiavimą dvišaliais, regioniniais ir pasaulinio bendro intereso klausimais ir naudoti visas turimas priemones veiklai, kuria siekiama plėtoti aktyvų ir abipusį tarptautinį bendradarbiavimą, skatinti;

PALANKIAI VERTINDAMOS Sendajuje vykusioje JT trečiojoje pasaulinėje konferencijoje 2015 m. kovo 18 d. priimtą 2015–2030 m. Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą, trečiojoje tarptautinėje vystymosi finansavimo konferencijoje Adis Abeboje 2015 m. liepos 13–16 d. patvirtintą Adis Abebos veiksmų darbotvarkę, 2015 m. rugsėjo 25 d. priimtą Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 70/1 su išvadų dokumentu „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. ir 17 darnaus vystymosi tikslų“ (toliau – Darbotvarkė iki 2030 m.), 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje pasirašytą Paryžiaus susitarimą, priimtą pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (toliau – Paryžiaus susitarimas), Stambule vykusiame pasaulio aukščiausiojo lygio susitikime humanitariniais klausimais 2016 m. gegužės 23–24 d. priištus įsipareigojimus, taip pat Kite vykusioje JT konferencijoje dėl būsto ir tvarios miestų plėtros („Habitat III“) 2016 m. spalio 20 d. priimtą Naująją miestų darbotvarkę (toliau – Naujoji miestų darbotvarkė), ir ragindamos juos įgyvendinti;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS savo įsipareigojimą skatinti darnų vystymąsi, atsižvelgiant į jo ekonominių, socialinių ir aplinkos aspektus, savo įsipareigojimą skatinti tarptautinę prekybą taip, kad būtų prisidedama prie darnaus vystymosi šiais trimis aspektais, kurie pripažįstami kaip glaudžiai tarpusavyje susiję ir vienas kitą papildantys, ir savo įsipareigojimą skatinti siekti Darbotvarkės iki 2030 m. tikslų;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS savo įsipareigojimą plėtoti ir įvairinti savo prekybos santykius laikantis 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše priimtos Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties, taip pat konkrečių šio Susitarimo III dalyje išdėstytų tikslų ir nuostatų;

NORĖDAMOS stiprinti savo ekonominius santykius, visų pirma prekybos ir investicijų santykius, stiprindamos ir gerindamos patekimą į rinką ir prisidėdamos prie ekonomikos augimo, kartu nepamiršdamos didinti informuotumą apie žalos aplinkai ekonominį ir socialinį poveikį, netvarius gamybos ir vartojimo modelius ir jų susijusį poveikį žmonių gerovei;

ĮSITIKINUSIOS, kad šiuo susitarimu bus sudarytos sąlygos, palankios jų darnių ekonominių santykių vystymuisi, visų pirma prekybos ir investicijų sektoriuose, kurie yra labai svarbūs siekiant ekonominio ir socialinio vystymosi, technologinių inovacijų ir modernizacijos;

PRIPAŽINDAMOS, kad šio Susitarimo nuostatomis teikiama apsauga investicijoms ir investuotojams ir siekiama skatinti abipusiškai naudingą verslo veiklą, nepažeidžiant Šalių teisės savo teritorijoje vykdyti reglamentavimą viešųjų interesų labui;

PRIPAŽINDAMOS glaudų inovacijų ir prekybos ryši, taip pat inovacijų svarbą ekonomikos augimui ir socialiniam vystymuisi, taip pat patvirtindamos savo suinteresuotumą skatinti aukštesnio lygio bendradarbiavimą inovacijų, mokslinių tyrimų, mokslo, technologijų, transporto ir kitose susijusiose srityse, taip pat skatinti viešojo ir privačiojo sektorių dalyvavimą;

PATVIRTINDAMOS savo įsipareigojimą stiprinti bendradarbiavimą teisingumo, laisvės ir saugumo srityse;

PRIPAŽINDAMOS glaudesnio bendradarbiavimo švietimo, aplinkos klausimų, kultūros, mokslinių tyrimų ir inovacijų, užimtumo ir socialinių reikalų, sveikatos ir kitose bendrų interesų srityse abipusę naudą;

IŠREIKŠDAMOS savo pasiryžimą toliau stiprinti savo santykius sudarant naujus bendradarbiavimo susitarimus, taip pat pasiryžimą, kad toks bendradarbiavimas būtų vykdomas trečiųjų šalių naudai, kaip numatyta 2015 m. Šalių pasirašytame susitarimo memorandume dėl tarptautinio bendradarbiavimo, ir Čilei nuolat dalyvaujant Europos Sąjungos regioninėse programose;

PRIMINDAMOS įvairių Europos Sąjungos ir Čilės pasirašytų susitarimų svarbą, kurie paskatino politinį dialogą ir bendradarbiavimą visose Šalių santykių sektorių srityse ir padidino prekybą bei investicijas;

PAŽYMĖDAMOS, kad jeigu Šalys nuspręstų, remdamosi šiuo Susitarimu, sudaryti konkrečius laisvės, saugumo ir teisingumo srities susitarimus, kuriuos Europos Sąjunga gali sudaryti pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) Trečiosios dalies V antraštinę dalį, tų būsimų konkrečių susitarimų nuostatos nebūtų privalomos Airijai, nebent Europos Sąjunga kartu su Airija, atsižvelgdamos į savo atitinkamus ankstesnius dvišalius santykius, praneštų Čilei, kad Airijai tie būsimi konkretūs susitarimai tapo privalomi kaip Europos Sąjungos daliai pagal prie Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) ir SESV pridėtą Protokolą Nr. 21 dėl Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Taip pat bet kokios Europos Sąjungos vidaus priemonės, kurios gali būti vėliau priimtos pagal SESV Trečiosios dalies V antraštinę dalį šiam Susitarimui įgyvendinti, nebus privalomos Airijai, nebent ji pagal Protokolą Nr. 21 praneštų apie savo pageidavimą dalyvauti įgyvendinant tokias priemones arba su jomis sutikti. Taip pat pažymima, kad tokiems būsimiems konkretiems susitarimams arba vėliau priimtoms Europos Sąjungos vidaus priemonėms būtų taikomas prie ES sutarties ir SESV pridėtas Protokolas Nr. 22 dėl Danijos pozicijos,

SUSITARĖ:

I DALIS

BENDRIEJI PRINCIPAI IR TIKSLAI

1 SKYRIUS

BENDRIEJI PRINCIPAI IR TIKSLAI

1.1 STRAIPSNIS

Šio Susitarimo tikslai

Šiuo Susitarimu siekiama:

- a) dar kartą patvirtinti Šalių asociaciją, grindžiamą sustiprinta partneryste, sustiprintu politiniu dialogu ir tvirtesniu bendradarbiavimu abiem pusėms svarbiais klausimais, įskaitant inovacijas visose taikytinose srityse;
- b) skatinti intensyvesnę Šalių tarpusavio prekybą ir investavimą plėtojant ir įvairinant jų prekybos santykius, kurie turėtų prisidėti prie didesnio ekonomikos augimo ir gyvenimo kokybės gerinimo, ir

- c) stiprinti esamus Šalių bendradarbiavimo santykius, įskaitant tarptautinį bendradarbiavimą darnaus vystymosi srityje, ir skatinti bendrą darbą siekiant prisidėti prie Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo.

1.2 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

1. Šalys patvirtina, kad tvirtai pritaria Jungtinių Tautų Chartijos principams.
2. Pagarba demokratijos principams ir žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms, kaip nustatyta 1948 m. gruodžio 10 d. JT Generalinės Asamblėjos priimtoje Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose atitinkamuose tarptautiniuose žmogaus teisių aktuose, prie kurių yra prisijungusios Šalys, ir teisinės valstybės bei gero valdymo principo laikymasis yra abiejų Šalių vidaus bei tarptautinės politikos pamatas ir vienas esminių šio Susitarimo elementų.
3. Šalys laikosi nuomonės, kad masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimas tiek valstybiniais, tiek nevalstybiniais subjektams kelia didelę grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui.
4. Šalys dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą toliau skatinti visais atžvilgiais darnų vystymąsi, padedant pasiekti tarptautiniu mastu sutartus darnaus vystymosi tikslus, įskaitant bendradarbiavimą sprendžiant pasaulines aplinkos apsaugos problemas.

5. Šalys patvirtina savo įsipareigojimą siekti lyčių lygybės principo integravimo ir moterų bei mergaičių įgalėjimo.
6. Šalys dar kartą patvirtina remiančios 2007 m. rugsėjo 13 d. priimtą Jungtinių Tautų deklaraciją dėl čiabuvių tautų teisių ir savo įsipareigojimus paisyti kultūrų įvairovės ir saugoti čiabuvių tautų teises.
7. Šalys šį susitarimą įgyvendina remdamosi bendromis vertybėmis, įskaitant dialogo, abipusės pagarbos, lygiavertės partnerystės, daugiašališkumo, konsensuso ir pagarbos tarptautinei teisei principus.

1.3 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame Susitarime vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) Asociacijos susitarimas – 2002 m. lapkričio 18 d. Briuselyje pasirašytas susitarimas, steigiantis Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos asociaciją;
- b) Laikinasis prekybos susitarimas – Europos Sąjungos ir Čilės Respublikos laikinasis susitarimas dėl prekybos, kuris turi būti sudarytas;

- c) trečioji šalis – šalis ar teritorija, nepatenkanti į šio Susitarimo teritorinę taikymo sritį, kaip nurodyta 41.2 straipsnyje; ir
- d) Vienos konvencija dėl tarptautinių sutarčių teisės – 1969 m. gegužės 23 d. Vienoje priimta Vienos konvencija dėl tarptautinių sutarčių teisės.

II DALIS

POLITINIS DIALOGAS IR BENDRADARBIAVIMAS

2 SKYRIUS

POLITINIS DIALOGAS, UŽSIENIO POLITIKA, TARPTAUTINĖ TAIKA IR SAUGUMAS, VALDYMAS IR ŽMOGAUS TEISĖS

2.1 STRAIPSNIS

Politinis dialogas

1. Šalys stiprina savo politinį dialogą ir bendradarbiavimą visais lygmenimis, vykdydamos mainus ir konsultacijas dvišaliais, regioniniais, tarptautiniais ir daugiašaliais klausimais, siekdamos įtvirtinti savo sustiprintą partnerystę.

2. Politiniu dialogu siekiama:

- a) skatinti plėtoti dvišalius santykius ir stiprinti savo partnerystę;
- b) stiprinti bendradarbiavimą sprendžiant regioninius ir pasaulinius uždavinius ir klausimus;
- c) stiprinti savo institucinius gebėjimus, įskaitant, be kita ko, valstybės modernizavimą, decentralizaciją ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimą.

3. Tarp Šalių, kaip jų susitariama tarpusavyje, gali vykti šių formų politinis dialogas:

- a) konsultacijos, susitikimai ir vizitai aukščiausiuoju lygiu;
- b) konsultacijos, susitikimai ir vizitai ministrų lygiu;
- c) reguliarius vyresniųjų pareigūnų susitikimai, įskaitant aukšto lygio politinį dialogą;
- d) sektorių dialogai, be kita ko, keičiantis misijomis ir ekspertais bendro intereso klausimais;
- e) delegacijų mainai ir kitokie ryšiai tarp Čilės Nacionalinio Kongreso ir Europos Parlamento.

2.2 STRAIPSNIS

Kova su masinio naikinimo ginklų platinimu

1. Šalys laikosi nuomonės, kad masinio naikinimo ginklų (toliau – MNG) ir jų siuntimo į taikinį priemonių platinimas tiek valstybiniais, tiek nevalstybiniais subjektams yra viena didžiausių grėsmių tarptautiniam stabilumui ir saugumui. Todėl Šalys susitaria bendradarbiauti ir prisidėti prie kovos su masinio naikinimo ginklų ir jų gabenimo priemonių platinimu, rūpindamosi tuo, kad būtų visiškai laikomasi įsipareigojimų, kuriuos jos prisiėmė pasirašydamos tarptautines sutartis ir susitarimus dėl nusiginklavimo ir ginklų neplatinimo, taip pat kitų jų tarptautinių šios srities įsipareigojimų, ir kad tie įsipareigojimai būtų įgyvendinami nacionaliniu lygiu. Šalys susitaria, kad ši pastraipa yra esminis šio Susitarimo elementas.

2. Be to, Šalys susitaria bendradarbiauti kovojant su masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį priemonių platinimu ir prisidėti prie šios kovos:

- a) imdamosi priemonių, kad, kai tinkama, pasirašytų ir ratifikuotų visus kitus atitinkamus tarptautinius dokumentus arba prie jų prisijungtų ir juos visiškai įgyvendintų,
- b) sukurdamos veiksmingą nacionalinės eksporto kontrolės sistemą, kurią sudaro su MNG susijusių prekių eksporto ir tranzito kontrolė, įskaitant galutinę dvigubos paskirties technologijų kontrolę ir veiksmingas sankcijas už eksporto kontrolės pažeidimus.

2.3 STRAIPSNIS

Žmogaus teisės, teisinė valstybė ir geras valdymas

1. Šalys skatina reguliarių, prasmingą ir išsamų dialogą žmogaus teisių klausimais.
2. Šalys bendradarbiauja žmogaus teisių skatinimo ir apsaugos, įskaitant tarptautinių žmogaus teisių srities aktų ratifikavimą ir įgyvendinimą, taip pat demokratinių principų bei teisinės valstybės principo stiprinimo, lyčių lygybės skatinimo bei kovos su visų formų ir visų rūšių diskriminavimu srityse.
3. Toks bendradarbiavimas gali apimti:
 - a) paramą rengiant ir įgyvendinant veiksmų planus dėl žmogaus teisių;
 - b) žmogaus teisių skatinimą, be kita ko, švietimu ir žiniasklaida;
 - c) nacionalinių ir regioninių institucijų, susijusių su žmogaus teisėmis, teisine valstybe ir geru valdymu, stiprinimą;
 - d) bendradarbiavimo su Jungtinių Tautų žmogaus teisių sutarčių stebėsenos organais ir Žmogaus teisių tarybos įgaliotaisiais ekspertais stiprinimą laikantis tarptautinės žmogaus teisių teisės bendrųjų principų;

- e) koordinavimo ir bendradarbiavimo su žmogaus teisių srities Jungtinių Tautų institucijomis ir atitinkamais regioniniais bei daugiašaliais forumais stiprinimą;
- f) nacionalinių, regioninių ir decentralizuotų gebėjimų taikyti demokratinis principus ir praktiką, įskaitant tarptautinius demokratinis standartus atitinkančių rinkimų procesų skatinimą, stiprinimą;
- g) gero, nepriklausomo ir skaidraus valdymo vietos, nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu lygmenimis stiprinimą, institucijų atskaitomybės ir skaidrumo skatinimą ir paramą piliečių dalyvavimui bei pilietinės visuomenės įsitraukimui;
- h) prireikus bendradarbiavimą ir veiksmų koordinavimą, be kita ko, trečiosiose šalyse, siekiant stiprinti demokratinis principus, žmogaus teises ir teisinės valstybės principą, įskaitant nepriklausomos teismų sistemos egzistavimą, lygybę prieš įstatymą, žmonių galimybes gauti veiksmingą viešąją paramą, teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, tinkamą teisinį procesą ir teisę kreiptis į teismą;
- i) skatinimą pripažinti tarptautinių žmogaus teisių sutarčių visuotinumą ir trečiųjų šalių raginimą vykdyti įsipareigojimus šioje srityje;
- j) darbą siekiant užtikrinti atskaitomybę už žmogaus teisių pažeidimus ir tokių pažeidimų aukų galimybes naudotis teisių gynimo priemonėmis.

2.4 STRAIPSNIS

Lyčių lygybė ir moterų bei mergaičių įgalėjimas

1. Šalys skatina lyčių lygybę, visų moterų ir mergaičių visapusišką naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir jų įgalėjimą. Jos pripažįsta, kad būtinybė užtikrinti lyčių lygybę ir visų moterų bei mergaičių įgalėjimą yra savaiminis tikslas, taip pat viena iš demokratijos, darnaus ir įtraukaus vystymosi, taikos ir saugumo užtikrinimo varomųjų jėgų. Šalys keičiasi geriausios praktikos pavyzdžiais ir ieško galimybių vykdyti daugiau bendradarbiavimo programų ir atrasti potencialių sąveikų tarp atitinkamų iniciatyvų, pavyzdžiui, politikos kryptių ir programų, laikantis tarptautinių standartų ir įsipareigojimų, kaip antai 1979 m. gruodžio 18 d. JT Generalinės Asamblėjos priimtos Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (CEDAW) pateiktų bendrųjų rekomendacijų, 1995 m. rugsėjo 4–15 d. Pekine vykusioje Ketvirtojoje pasaulinėje moterų klausimų konferencijoje priimtos Pekino deklaracijos ir veiksmų platformos, 1994 m. rugsėjo 5–13 d. Kaire vykusioje Tarptautinėje konferencijoje gyventojų ir vystymosi klausimais priimtos Veiksmų programos ir jų peržiūros konferencijų rezultatų, Darbotvarkės iki 2030 m., JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 1325 (2000) ir jos paskesnių rezoliucijų dėl moterų, taikos ir saugumo, ir kitų tarptautinių susitarimų dėl lyčių lygybės ir moterų bei mergaičių žmogaus teisių, kurių šalys jos yra.

2. Toks bendradarbiavimas gali apimti:

- a) bendradarbiavimą siekiant visų darnaus vystymosi tikslų, visų pirma 5 tikslo ir jo siektinų reikšmių;

- b) visų žmogaus teisių visoms moterims ir mergaitėms skatinimą, jų apsaugą ir vykdymą; visų formų smurto, diskriminacijos ir priekabiavimo prieš moteris ir mergaites tiek viešojoje, tiek privačioje sferoje, prevenciją, kovą su šiais reiškiniais ir patraukimą baudžiamojon atsakomybėn už juos, aktyvų moterų ir mergaičių žmogaus teisių propagavimą pagal atitinkamą tarptautinę sistemą;
- c) aktyvų skatinimą nuosekliai integruoti lyčių aspektą; dialogo ir bendradarbiavimo lyčių lygybės ir nediskriminavimo, socialinio dialogo, apsaugos ir įtraukties, deramo darbo darbotvarkės ir užimtumo politikos srityse stiprinimą;
- d) paramą nacionalinio veiksmų plano dėl JT ST rezoliucijos 1325 (2000) rengimui ir įgyvendinimui, taip pat Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės, kurią sudaro JT ST rezoliucija 1325 (2000) ir jos paskesnės rezoliucijos, įgyvendinimui;
- e) moterų politinio aktyvumo ir lyderystės, taip pat jų galimybių įgyti kokybišką išsilavinimą, jų ekonominio įgalėjimo bei lyderystės ir aktyvesnio jų dalyvavimo visose gyvenimo srityse, įskaitant politines, socialines, ekonomines ir kultūrinės sritis, skatinimą;
- f) nacionalinių ir regioninių institucijų stiprinimą konkrečiomis priemonėmis siekiant spręsti su smurtu prieš moteris ir mergaites susijusias problemas, įskaitant visų formų seksualinio smurto ir smurto dėl lyties bei priekabiavimo prevenciją ir apsaugą nuo jo, tyrimų ir atskaitomybės mechanizmus, priežiūrą ir paramą aukoms ir moterų bei mergaičių saugumo ir apsaugos sąlygų gerinimą;

- g) veiksmingą užtikrinimą, kad moterų ir mergaičių žmogaus teisės būtų skatinamos, jų paisoma ir jos saugomos, kovojant su bet kokios rūšies diskriminacija ir smurtu prieš jas, įskaitant smurtą prieš moteris žmogaus teisių gynėjas, užtikrinant teisę kreiptis į teismą ir imantis būtinų veiksmų nebaudžiamumui panaikinti;
- h) bendradarbiavimo su atitinkamais Jungtinių Tautų organais ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis stiprinimą;
- i) aktyvų skatinimą atlikti lyčių aspekto analizę ir nuosekliai integruoti lyčių perspektyvą sprendžiant visus su taika ir saugumu susijusius klausimus, kartu užtikrinant, kad moterys būtų lyderės ir prasmingai dalyvautų taikos procesuose ir dedant tarpininkavimo pastangas, sprendžiant konfliktus ir kuriant taiką, taip pat vykdant civilines ir karines misijas ir operacijas.

2.5 STRAIPSNIS

Tarptautinis saugumas ir kibernetinė erdvė

Šalys stiprins bendradarbiavimą ir keitimąsi nuomonėmis kibernetinio saugumo srityje ir dėl informacinių ir ryšių technologijų (IRT) naudojimo tarptautinės taikos ir saugumo kontekste, be kita ko, dėl atsakingo valstybių elgesio normų ir principų, galiojančios tarptautinės teisės kibernetinėje erdvėje laikymosi, pasitikėjimo stiprinimo priemonių plėtojimo ir gebėjimų stiprinimo.

2.6 STRAIPSNIS

Kova su terorizmu

1. Šalys dar kartą patvirtina kovos su terorizmu svarbą ir, laikydamosi tarptautinės teisės ir savo atitinkamų įstatymų bei teisinės valstybės principo, bendradarbiauja teroro aktų prevencijos ir sustabdymo srityje. Jos tai daro visų pirma:

- a) visapusiškai įgyvendindamos visas atitinkamas JT Saugumo Tarybos ir JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijas, tarptautines konvencijas ir priemones;
- b) skatindamos bendradarbiavimą tarp JT narėmis esančių valstybių siekiant veiksmingai įgyvendinti 2006 m. rugsėjo 8 d. JT Generalinės Asamblėjos priimtą JT pasaulinę kovos su terorizmu strategiją;
- c) keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais radikalizacijos, dėl kurios kyla smurtinio ekstremizmo pavojus, prevencijos ir kovos su terorizmu srityse;
- d) keisdamosi informacija apie teroristines grupes ir jų paramos tinklus pagal nacionalinę ir tarptautinę teisę, ir, kai įmanoma, remdamos regionines teisėsaugos bendradarbiavimo iniciatyvas kovojant su terorizmu, kartu visapusiškai paisant žmogaus teisių, teisės į privatumą ir laikantis teisinės valstybės principo.

2.7 STRAIPSNIS

Piliečių saugumas

1. Šalys bendradarbiauja piliečių saugumo srityje. Jos pripažįsta, kad piliečių saugumo klausimas peržengia nacionalines ir regionines sienas ir reikalauja platesnio dialogo ir bendradarbiavimo tiek regioniniu, tiek dviejų regionų lygmenimis.

Šalys pripažįsta kovos su organizuotu nusikalstamumu ir neteisėta prekyba narkotikais svarbą didinant piliečių saugumą. Jos įsipareigoja remti dviejų regionų dialogus ir bendradarbiavimą piliečių saugumo srityje.

2. Šalys gali keistis įrodymais pagrįsta patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais dėl politikos, susijusios su smurto ir nusikalstamumo prevencija, rengimu ir įgyvendinimu, taip pat su smurto, nusikalstamumo ir nesaugumo kiekybiško ir kokybiško vertinimo sistemų.

Šalys gali keistis įrodymais pagrįsta geriausia praktika, susijusia su nusikaltimų aukų apsauga piliečių saugumo srityje.

3. Prevencijos srityje Šalys gali skatinti viešąją politiką, kuria siekiama užkirsti kelią smurtui, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui ir lyčių aspektui.

4. Šalys gali keistis patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais tokiose srityse kaip taiką ir nesmurtinį gyvenimą skatinančios kultūros propagavimas, teisės aktų laikymasis, rehabilitacija, reintegracija į visuomenę ir atkuriamasis teisingumas. Tarptautiniai standartai ir normos turėtų atsispindėti Šalių teisėje, kuria reglamentuojamos atitinkamos įkalinimo įstaigų sistemos.

2.8 STRAIPSNIS

Šaulių ir lengvieji ginklai ir kiti įprastiniai ginklai

1. Šalys pripažįsta, kad neteisėta šaulių ir lengvųjų ginklų ir kitų įprastinių ginklų, įskaitant šaudmenis, gamyba, perdavimas ir platinimas, pernelyg didelių jų kiekių kaupimas, prastas tvarkymas, netinkama atsargų apsauga ir nekontroliuojamas jų paleidimas į apyvirtą toliau kelia didelę grėsmę taikai ir tarptautiniam saugumui.
2. Šalys susitaria įgyvendinti savo atitinkamus įsipareigojimus spręsti neteisėtos prekybos šaulių lengvaisiais ginklais ir kitais įprastiniais ginklais, įskaitant šaudmenis, problemą pagal galiojančius tarptautinius susitarimus, 2001 m. gegužės 31 d. JT rezoliucija 55/255 priimtą JT protokolą prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais ir JT Saugumo Tarybos rezoliucijas, taip pat savo įsipareigojimus pagal kitus šioje srityje taikomus tarptautinius dokumentus, pavyzdžiui, 2001 m. liepos 20 d. priimtą JT veiksmų programą dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo.
3. Šalys pripažįsta įprastinių ginklų perdavimo vidaus kontrolės sistemų, atitinkančių galiojančius tarptautinius standartus ir reglamentus, svarbą. Šalys pripažįsta, kad svarbu atsakingai taikyti tokią kontrolę, taip prisidedant prie taikos, saugumo ir stabilumo užtikrinimo tarptautiniu ir regioniniu lygmenimis, padedant sumažinti žmonių kančių ir prisidedant prie įprastinių ginklų nukreipimo neteisėtam naudojimui prevencijos.

4. Šiuo atžvilgiu Šalys įsipareigoja visapusiškai įgyvendinti 2013 m. balandžio 2 d. Niujorke priimtą Sutartį dėl prekybos ginklais ir tarpusavyje bendradarbiauti tos sutarties kontekste, be kita ko, skatinant visas Jungtinių Tautų narėmis esančias valstybes visuotinai taikyti ir visapusiškai įgyvendinti tą sutartį.

5. Todėl šalys įsipareigoja bendradarbiauti ir užtikrinti jų pastangų reglamentuojant tarptautinę prekybą įprastine ginkluote ar gerinant jos reglamentavimą bei užkertant kelią neteisėtai prekybai ginklais, kovojant su ja ar ją panaikinant koordinavimą, papildomumą ir sinergiją.

2.9 STRAIPSNIS

Tarptautinis baudžiamasis teismas

1. Šalys pripažįsta, kad asmenys, padarę sunkiausius nusikaltimus, keliančius susirūpinimą tarptautinei bendruomenei, neturi likti nubausti, ir stengiasi užtikrinti, kad tie nusikaltimai būtų veiksmingai tiriami ir už juos patraukiama baudžiamojon atsakomybėn, imdamosi priemonių nacionaliniu lygmeniu ir stiprindamos tarptautinį bendradarbiavimą, be kita ko, su Tarptautiniu baudžiamuoju teismu (toliau – TBT).

2. Šalys skatina visuotinai ratifikuoti Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą (toliau – Statutas) ar prisijungti prie jo ir deda pastangas, kad jis būtų veiksmingai įgyvendinamas valstybėse, kurios yra TBT šalys. Kai tikslinga, Šalys dalijasi geriausia su jų atitinkamų teisės aktų priėmimu susijusia patirtimi ir imasi priemonių Statuto vientisumui apsaugoti.

2.10 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas tarptautinių krizių valdymo srityje

1. Šalys dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą bendradarbiauti skatinant taiką ir tarptautinį saugumą, įskaitant bendradarbiavimą siekiant, kad tarptautinės taikos ir saugumo srityje dėmesys būtų skiriamas lyčių aspektui.
2. Šalys koordinuoja krizių valdymo veiklą, įskaitant bendradarbiavimą per krizių valdymo operacijas.
3. Šalys siekia įgyvendinti 2014 m. sausio 30 d. Briuselyje pasirašytą Europos Sąjungos ir Čilės Respublikos susitarimą, kuriuo nustatomos Čilės Respublikos dalyvavimo Europos Sąjungos krizių valdymo operacijose bendrosios sąlygos.

3 SKYRIUS

TEISINGUMAS, LAISVĖ IR SAUGUMAS

3.1 STRAIPSNIS

Teisminis bendradarbiavimas

1. Šalys stiprina esamą bendradarbiavimą savitarpio teisinės pagalbos ir ekstradicijos srityse remdamosi atitinkamais tarptautiniais susitarimais. Šalys stiprina esamus mechanizmus ir, kai tikslinga, apsvarsto galimybę kurti naujus mechanizmus tarptautiniam bendradarbiavimui šioje srityje palengvinti. Šis bendradarbiavimas atitinkamai apima prisijungimą prie atitinkamų tarptautinės teisės aktų, jų įgyvendinimą ir glaudesnę bendradarbiavimą su kitais atitinkamais tarptautinio teisinio bendradarbiavimo tinklais.
2. Šalys plėtoja teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir komercinėse bylose, visų pirma susijusį su derybomis dėl daugiašalių teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose konvencijų, įskaitant Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos konvencijas tarptautinio teisinio bendradarbiavimo ir bylinėjimosi srityje, taip pat vaiko teisių apsaugos srityje, ir tų konvencijų ratifikavimu bei įgyvendinimu.
3. Šalys bendradarbiauja skatindamos atitinkamai naudoti elektronines dokumentų perdavimo priemones ir taikyti aukštus asmens duomenų apsaugos standartus tarptautinio teismo bendradarbiavimo tikslais.

3.2 STRAIPSNIS

Pasaulinė narkotikų problema

1. Šalys bendradarbiauja siekdamos užtikrinti integruotą, subalansuotą ir įrodymais pagrįstą požiūrį į narkotikų problemas, kad būtų:
 - a) įgyvendinamos paklausos mažinimo iniciatyvos ir susijusios priemonės, įskaitant prevenciją ir gydymą, socialinę integraciją ir kitus su sveikata susijusius klausimus;
 - b) užtikrintas kontroliuojamų medžiagų prieinamumas ir galimybė jų gauti išimtinai medicinos ir mokslo tikslais, kartu užkertant kelią jų patekimui į kitas sritis;
 - c) įgyvendinamos pasiūlos mažinimo iniciatyvos ir susijusios priemonės, pavyzdžiui, veiksminga teisėsauga ir atsakas į su narkotikais susijusius nusikaltimus, kova su pinigų plovimu ir neteisėta prekyba narkotikais, įskaitant internetu vykdomą prekybą narkotikais, ir teismo bendradarbiavimo skatinimas;
 - d) sutelkiamas dėmesys į kompleksinius klausimus: narkotikų ir žmogaus teisių, jaunimo, vaikų, lyties, moterų ir bendruomenių, be kita ko, taikant bendradarbiavimo priemones, kuriomis skatinamas švietimo ir reintegracijos programų ir veiksmų plėtojimas, sudarant sąlygas mažinti narkotikų ir psichotropinių medžiagų paklausą;

- e) keičiamasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su kintančiomis realijomis, tendencijomis ir esamomis aplinkybėmis, kylančiais ir nuolatiniais iššūkiais ir grėsmėmis, įskaitant naujas psichoaktyvias medžiagas; tai gali apimti narkotikų paklausos mažinimą ir medžiagų, pavyzdžiui, konfiskuotų narkotikų pirmtakų, teismo ekspertizę;
- f) stiprinamas tarptautinis bendradarbiavimas, be kita ko, siekiant spręsti narkotikų pirmtakų, pagrindinių cheminių medžiagų ir produktų ar preparatų, kurių sudėtyje jų yra, nukreipimo naudoti neteisėtai narkotinių medžiagų, psichotropinių medžiagų ir naujų psichoaktyviųjų medžiagų gamybai problemą;
- g) stiprinamas alternatyvų rengimas, regioninis, tarpregioninis ir tarptautinis bendradarbiavimas į vystymąsi orientuotos subalansuotos narkotikų kontrolės srityje.

2. Šalys bendradarbiauja siekdamos šių tikslų, be kita ko, kai įmanoma, skatindamos trečiąsias šalis ratifikuoti ir įgyvendinti esamas tarptautines narkotikų kontrolės konvencijas ir protokolus, kurių šalimis jos yra, jei tos valstybės to dar nepadarė. Savo veiksmus Šalys grindžia savo taikytiniais įstatymais ir kitais teisės aktais, visuotinai pripažintais principais pagal atitinkamas Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės konvencijas, taip pat rekomendacijomis, pateiktomis 2016 m. JT Generalinės Asamblėjos specialiosios sesijos pasaulinės narkotikų problemos klausimais rezultatų dokumente „Mūsų bendras įsipareigojimas veiksmingai spręsti pasaulinę narkotikų problemą ir su ja kovoti“, kaip naujausiu tarptautiniu konsensusu dėl pasaulinės narkotikų politikos, kad būtų apžvelgta įsipareigojimų, prisiimtų siekiant bendrai spręsti pasaulinę narkotikų problemą ir su ja kovoti, įgyvendinimo padėtis.

3.3 STRAIPSNIS

Tarptautinė migracija ir prieglobstis

1. Šalys, kaip tinka remiantis jų atitinkamais įstatymais, kitais teisės aktais ir kompetencija, bendradarbiauja ir dalijasi nuomonėmis migracijos klausimais, įskaitant teisėtą ir neteisėtą migraciją, prekybą žmonėmis ir neteisėtą migrantų gabenimą, migraciją ir vystymąsi, prieglobstį ir tarptautinę apsaugą, grąžinimą, readmisiją, integraciją ir vizas bei sienų valdymą.
2. Šalys bendradarbiauja, be kita ko, pasitelkdamos galimą techninį bendradarbiavimą, keisdamosi informacija ir gerąja patirtimi, susijusia su politika, reglamentais, institucijomis ir pilietine visuomene, taip pat keisdamosi duomenimis ir statistiniais duomenimis apie migraciją.
3. Šalys bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią neteisėtai migracijai ir kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu. Šiuo tikslu:
 - a) Čilė valstybės narės prašymu ir netaikydama papildomų formalumų, išskyrus atvejus, kai konkrečiame susitarime nustatyta kitaip, priima atgal visus savo piliečius, kurie neteisėtai apsistojo tos valstybės narės teritorijoje;
 - b) kiekviena valstybė narė Čilės prašymu ir netaikydama papildomų formalumų, išskyrus atvejus, kai konkrečiame susitarime nustatyta kitaip, priima atgal visus savo piliečius, kurie neteisėtai apsistojo Čilės teritorijoje;

- c) valstybės narės ir Čilė parūpina savo piliečiams tinkamus kelionės dokumentus tais tikslais, kurie nurodyti a ir b punktuose, arba sutinka, kad būtų naudojami Europos kelionės dokumentai grąžinamiems asmenims;
 - d) Šalys abipusiškai susitaria derėtis dėl konkretaus susitarimo, kuriuo būtų nustatytos su readmisija susijusios pareigos, įskaitant tinkamus pilietybės įrodymus. Į susitarimą taip pat gali būti įtraukta pareiga priimti atgal asmenis, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, pagal taikytiną Šalių teisę.
4. Šalys įsipareigoja stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą migracijos srityje visais aspektais, be kita ko, Jungtinių Tautų sistemoje, visų pirma šalinant pagrindines neteisėtos migracijos ir priverstinės migracijos priežastis, kartu paisydamos nacionalinės kompetencijos.

3.4 STRAIPSNIS

Konsulinė apsauga

Bet kurios atstovaujamos valstybės narės diplomatinės ir konsulinės įstaigos suteikia apsaugą bet kuriam valstybės narės, neturinčios nuolatinės atstovybės Čilėje, faktiškai galinčios tuo atveju suteikti konsulinę apsaugą, piliečiui tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos tos valstybės narės piliečiams.

3.5 STRAIPSNIS

Pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas

Šalys bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią tam, kad jų finansų įstaigos, įpareigtosios ne finansų įmonės ir tam tikrų profesijų atstovai būtų pasitelkiami terorizmui finansuoti ir iš nusikalstamos veiklos gautiems pinigams plauti, bei su tuo kovoti. Šiuo tikslu jos keičiasi informacija pagal atitinkamus savo teisės aktus ir bendradarbiauja siekdamos užtikrinti veiksmingą ir visapusišką Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) rekomendacijų įgyvendinimą. Toks bendradarbiavimas gali apimti, be kita ko, iš nusikalstamu būdu įgytų pajamų gauto turto ar lėšų išieškojimą, areštą, konfiskavimą, sekimą, nustatymą ir grąžinimą.

3.6 STRAIPSNIS

Teisėsauga ir kova su korupcija ir tarpvalstybiniu organizuotu nusikalstamumu

1. Šalys bendradarbiauja ir keičiasi nuomonėmis dėl kovos su tarpvalstybiniu organizuotu, ekonominiu ir finansiniu nusikalstamumu, neteisėta prekyba narkotikais ir neteisėtais narkotikais, prekyba žmonėmis ir kitomis susijusiomis išnaudojimo formomis, korupcija, klastojimu, kontrabanda ir neteisėtais sandoriais, laikydamosi abipusių tarptautinių įsipareigojimų šioje srityje, be kita ko, dėl savitarpio teisinės pagalbos ir veiksmingo bendradarbiavimo iš nusikalstamos veiklos turto ar lėšų išieškojimo srityje.

2. Šalys keisis įrodymais pagrįsta patirtimi ir gerosios praktikos pavyzdžiais apie politikos, susijusios su kova su korupcija ir tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu, rengimą ir įgyvendinimą.
3. Šalys užmezga dialogą ir bendradarbiavimo ryšius teisėsaugos srityje, įskaitant strateginį bendradarbiavimą su Europolu, taip pat strateginį teisminį bendradarbiavimą, be kita ko, su Eurojustu.
4. Šalys stengiasi bendradarbiauti tarptautiniuose forumuose siekdamas, kai tikslinga, skatinti laikytis 2000 m. lapkričio 15 d. JT rezoliucija Nr. 55/25 priimtos JT konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą bei jos protokolų ir juos įgyvendinti.
5. Šalys skatina įgyvendinti 2003 m. spalio 31 d. JT rezoliucija Nr. 58/4 priimtą JT konvenciją prieš korupciją ir JT konvencijos prieš korupciją įgyvendinimo peržiūros mechanizmą, sukurtą 2009 m. lapkričio 9–13 d. Dohoje vykusioje JT konvencijos prieš korupciją šalių konferencijoje (toliau – įgyvendinimo peržiūros mechanizmas), be kita ko, laikantis skaidrumo principo ir pilietinei visuomenei dalyvaujant įgyvendinimo peržiūros mechanizmo veikloje.
6. Šalys pripažįsta kovos su korupcija tarptautinės prekybos ir investicijų srityse svarbą ir tuo tikslu susitaria dėl išsamesnių nuostatų, išdėstytų Protokole dėl korupcijos prevencijos ir kovos su šia nusikalstama veika, kuris pridedamas prie šio Susitarimo.

7. Kovos su korupcija srityje Šalys visų pirma susitaria:
 - a) keistis atitinkama informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais tokiais klausimais kaip integralumas, viešasis skaidrumas ir kova su korupcija;
 - b) keistis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, įskaitant informuotumo didinimo kampanijas ir švietimo metodus, susijusius su kova su korupcija.

3.7 STRAIPSNIS

Kibernetiniai nusikaltimai

1. Šalys pripažįsta, kad kibernetiniai nusikaltimai yra pasaulinė problema, kuriai spręsti reikalingas pasaulinis atsakas.
2. Šalys stiprina bendradarbiavimą siekdamas užkirsti kelią kibernetiniams nusikaltimams ir su jais kovoti. Tuo tikslu jos keisis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais laikydamosi savo atitinkamų įstatymų ir tarptautinių įsipareigojimų, pavyzdžiui, 2001 m. lapkričio 23 d. Budapešte pasirašytos Europos Tarybos Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų (toliau – Budapešto konvencija), visapusiškai gerbdamos žmogaus teises ir neperžengdamos savo atsakomybės ribų.
3. Šalys keisis informacija apie tyrėjų ir kitų specialistų arba prokurorų, kurių specializacija – kompiuteriniai nusikaltimai ir skaitmeninė ekspertizė, švietimą ir mokymą ir gali vykdyti bendrą mokymo veiklą abipusei arba trečiųjų šalių naudai.

4. Šalys stengiasi bendradarbiauti, kai tinkama, teikdamos pagalbą ir paramą kitoms valstybėms rengiant atitinkamus įstatymus, politiką, praktiką, švietimą ir mokymą, atitinkančius Budapešto konvenciją ir pripažįstant ją kaip tarptautinį kibernetinių nusikaltimų prevencijos ir kovos su jais standartą.

3.8 STRAIPSNIS

Asmens duomenų apsauga

1. Šalys pripažįsta pagrindinių teisių į privatumą apsaugos ir asmens duomenų apsaugos svarbą. Šalys bendradarbiauja siekdamos užtikrinti pagarbą šioms pagrindinėms teisėms, be kita ko, teisėsaugos srityje ir vykdant terorizmo bei kitų sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų prevenciją ir su jais kovojant.

2. Šalys bendradarbiauja skatindamos asmens duomenų aukšto lygio apsaugą. Bendradarbiavimas dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis gali apimti gebėjimų stiprinimą, techninę pagalbą, keitimąsi informacija bei kompetencija ir bendradarbiavimą per atitinkamus reguliavimo organus tarptautinėse organizacijose abipusiu Šalių sutarimu.

4 SKYRIUS

DARNUS VYSTYMASIS

4.1 STRAIPSNIS

Darnus vystymasis

1. Šalys skatina darnų vystymąsi trimis aspektais – socialiniu, ekonominiu ir aplinkos – įtraukiu ir subalansuotu būdu vedamos dialogą, vykdydamos bendrus veiksmus, dalydamosi geriausios praktikos pavyzdžiais, visais lygmenimis užtikrindamos gerą valdymą, rengdamos darnias nacionaliniu lygmeniu nuosavas darnaus vystymosi strategijas ir sutelkdamos finansinius išteklius, kuo geriau pasinaudodamos esamomis ir būsimomis priemonėmis.
2. Šalys sprendžia su darnaus vystymosi tikslų siekimu susijusius uždavinius teikdamos pirmenybę kiekvienos Šalies poreikiams ir nacionalinei atsakomybei atsižvelgiant į regionines ir vietos aplinkybes ir stiprinant sinergiją ir partnerystes su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais šioje srityje, įskaitant pilietinę visuomenę, vietos valdžios institucijas, privatųjį sektorių, ne pelno organizacijas ir akademinę bendruomenę. Šalys, pripažindamos pagrindinį vyriausybių vaidmenį skatinant vystymąsi, taip pat bendradarbiauja skatindamos privatųjį sektorių, visų pirma mažąsias ir vidutines įmones, praktikoje atsižvelgti į darnų vystymąsi.

3. Šalys pripažįsta įgyvendinimo priemonių, įskaitant finansavimą, technologijų perdavimą, techninį bendradarbiavimą ir gebėjimų stiprinimą, svarbą įgyvendinant Darbotvarkę iki 2030 m. ir vykdant su ja susijusią tolesnę veiklą pasitelkiant įvairius šaltinius, įskaitant vyriausybes, pilietinę visuomenę, privatųjį sektorių ir kitus subjektus. Šiuo atžvilgiu jos įsipareigoja toliau dirbti siekdamos stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, be kita ko, skatindamos naudoti novatoriškas priemones siekiant darnaus vystymosi.
4. Šalys bendradarbiauja siekdamos didinti vartojimo ir gamybos modelių tvarumą ir stengiasi imtis veiksmų, kuriais siekiama ekonomikos augimą atsieti nuo aplinkos būklės blogėjimo, be kita ko, pasitelkiant žiedinę ekonomiką, viešąją politiką ir verslo strategijas.
5. Šalys turėtų skatinti atsakingą, tvarų ir veiksmingą gamtos išteklių naudojimą.
6. Šalys turėtų didinti informuotumą apie ekonomines ir socialines žalos aplinkai sąnaudas ir su ja susijusį poveikį žmonių gerovei, be kita ko, naudodamos moksliskai pagrįstus įrodymus.
7. Šalys organizuoja reguliary struktūrinį politinį dialogą su darniu vystymusi ir darnaus vystymosi tikslų siekimu susijusiais klausimais siekdamos gerinti politikos koordinavimą bendro intereso klausimais ir to koordinavimo kokybę ir veiksmingumą.
8. Šalys bendradarbiauja siekdamos integruoti lyčių aspektus į įvairias politikos sritis ir priemones.

9. Vystomasis bendradarbiavimas vykdomas pagal atitinkamus tarptautiniu mastu sutartus principus ir politiką, kurių laikosi abi Šalys.

4.2 STRAIPSNIS

Tarptautinis bendradarbiavimas

1. Šalys pripažįsta abipusiai naudingą tarptautinio bendradarbiavimo pobūdį ir jo vertę skatinant darnaus vystymosi procesus.
2. Šalys skatins trišalį bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis bendro intereso klausimais, visapusiškai atsižvelgdamos į naudos gavėjų strategijas ir prioritetus. Jos skatina stiprinti regioninę integraciją Lotynų Amerikoje ir Karibuose ir pripažįsta strateginę įtraukaus dviejų regionų bendradarbiavimo svarbą.

4.3 STRAIPSNIS

Aplinka

1. Šalys susitaria, kad reikia saugoti aplinką ir išsaugoti, atkurti ir tvariai valdyti gamtos išteklius.

2. Šalys bendradarbiaus visų pirma tokiais klausimais kaip prieigos teisės, susijusios su aplinkosaugos klausimais, biologinė įvairovė ir saugomos teritorijos, žemė ir dirvožemis, vanduo, oro kokybė, aplinkos stebėseną, poveikio aplinkai vertinimas, atliekų tvarkymas, didesnė gamintojo atsakomybė, gražinamasis perdirbimas ir cheminių medžiagų valdymas, transporto poveikio vertinimas ir valdymas.

3. Šalys pripažįsta pasaulinio aplinkos valdymo, įskaitant daugiašalių aplinkos susitarimų, kurių šalys jos yra, ir atitinkamai Jungtinių Tautų aplinkos asamblėjos ir kitų atitinkamų forumų rezoliucijų, įgyvendinimo, svarbą sprendžiant bendro intereso aplinkos problemas. Kiekviena Šalis dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą įgyvendinti daugiašalius aplinkos apsaugos susitarimus, prie kurių Šalis yra prisijungusi.

4. Šalys stiprina bendradarbiavimą aplinkos apsaugos ir žmonių sveikatos apsaugos ir aplinkos apsaugos aspektų integravimo visuose bendradarbiavimo sektoriuose srityje, atitinkamai, visų pirma kiek tai susiję su:

- a) gero aplinkos valdymo skatinimu abipusiškai sutartose prioritetinėse srityse;
- b) skatinimu keistis informacija, technine kompetencija ir geriausios praktikos pavyzdžiais toliau nurodytose srityse:
 - i) žalioji ir žiedinė ekonomika ir geriausi prieinami gamybos būdai;

- ii) biologinės įvairovės išsaugojimas ir tvarus naudojimas, įskaitant ekosistemų ir ekosisteminių paslaugų kartografavimą ir vertinimą, jų vertės nustatymą ir šių tikslų integravimą į kitas atitinkamas politikos sritis;
- iii) miškų apsauga ir tvari miškotvarka;
- iv) kova su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, įskaitant medieną ir kitus biologinius išteklius;
- v) patikimas cheminių medžiagų ir atliekų tvarkymas;
- vi) vandens išteklių, dirvožemio ir žemės naudojimo politika;
- vii) oro tarša ir trumpaamžių teršalų mažinimas;
- viii) pakrančių ir jūrų aplinkos išsaugojimas ir valdymas;
- ix) aplinkos būklės blogėjimo socialinis ir ekonominis poveikis;
- x) ekonominės veiklos poveikis aplinkai ir verslo žalinimo galimybės;
- xi) galimybės gauti informaciją, dalyvauti ir kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais;
- xii) bendri akademiniai moksliniai tyrimai aplinkosaugos klausimais.

4.4 STRAIPSNIS

Klimato kaita

1. Šalys pripažįsta, kad dėl sparčiai didėjančios klimato kaitos grėsmės būtina imtis bendrų veiksmų siekiant mažataršio ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi.
2. Šalys pripažįsta tarptautinių taisyklių ir susitarimų klimato kaitos srityje, visų pirma 1992 m. gegužės 9 d. Niujorke priimtos Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC), Paryžiaus susitarimo ir 1997 m. gruodžio 11 d. Kiote priimto Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo, svarbą.
3. Šalys kartu dirba stiprindamos bendradarbiavimą pagal UNFCCC, įgyvendindamos Paryžiaus susitarimą ir savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus.
4. Toks bendradarbiavimas gali būti:
 - a) bendradarbiavimas siekiant įgyvendinti iki 2020 m. priimtus įsipareigojimus ir veiksmus, kuriais siekiama stiprinti Šalių tarpusavio pasitikėjimą;
 - b) palankesnių sąlygų tolesniems Šalių veiksams, grindžiamiems jų nacionalinėmis diskusijomis ir politikos analize, sudarymas;
 - c) parama mažo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ekonominei plėtrai pagal Paryžiaus susitarimą;

- d) parama visiems konstruktyviems dialogams ir įsipareigojimams pagal UNFCCC, ypač tiems, kurie sukurti, kad būtų galima įvertinti bendrą pažangą siekiant Paryžiaus susitarimo tikslų, pavyzdžiui, bendros pažangos vertinimui;
- e) politinio dialogo ir bendradarbiavimo įgyvendinant Paryžiaus susitarimu nustatytą patobulintą skaidrumo užtikrinimo sistemą, plėtojimas abipusiškai sutartose prioritetinėse srityse, įskaitant nacionalinių pajėgumų stiprinimą, kad būtų pasiektas aukštesnis skaidrumo lygis;
- f) dvišalio dialogo ir bendro intereso bendradarbiavimo skatinimas siekiant prirėmus remti daugiašalius procesus, kurie gali turėti didelį poveikį mažinant tarptautinio jūrų transporto ir aviacijos išmetamą šiltnamio efektą sukėiančių dujų kiekį, visų pirma Tarptautinėje civilinės aviacijos organizacijoje ir Tarptautinėje jūrų organizacijoje;
- g) vidaus klimato politikos ir programų, kuriomis remiami Paryžiaus susitarimo tikslai sušvelninti klimato kaitą, prie jos prisitaikyti ir suderinti finansinius srautus, be kita ko, įgyvendinant Šalių nacionaliniu lygmeniu nustatytuose įpareigojančiuose veiksmuose nustatytus tikslus ir veiksmus, skatinimas;
- h) parama veiksams, kuriais siekiama suderinti finansinius srautus su planu mažinti šiltnamio efektą sukėiančių dujų kiekį ir užtikrinti klimato poveikiui atsparų vystymąsi, daugiausia dėmesio skiriant įtraukiam kovos su klimato kaita finansavimui, kuris skirtas skurdžiausiems asmenims ir grupėms, kurios yra ypač pažeidžiamos dėl neigiamo klimato kaitos poveikio, pavyzdžiui, moterims ir mergaitėms;

- i) dialogo dėl prisitaikymo politikos ir priemonių stiprinimo, be kita ko, klausimais, susijusiais su prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimu, rezultatų vertinimu ir atsparumo didinimu, skatinimas;
- j) klimato srities veiksmų sinergijos visais lygmenimis tarp viešojo administravimo institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų ir privačiojo verslo skatinimas ir privačiojo sektoriaus dalyvavimo kuriant mažo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir atsparią klimato kaitos poveikiui ekonomiką skatinimas;
- k) ekonominės politikos priemonių, skirtų kovos su klimato kaita veiksams, pavyzdžiui, anglies dioksido apmokestinimo, rinkos priemonių ir anglies dioksido mokesčių, kai tinkama, skatinimas;
- l) skatinimas kurti ir diegti komerciškai perspektyvias mažataršes ir kitokias klimatui nekenkiančias technologijas;
- m) pasaulinių pastangų racionalizuoti ir palaipsniui panaikinti neefektyvias iškastinio kuro subsidijas, kuriomis skatinamas netausus vartojimas, skatinimas, visapusiškai atsižvelgiant į konkrečius besivystančių šalių poreikius ir sąlygas ir kuo labiau mažinant galimą neigiamą poveikį jų vystymuisi taip, kad būtų apsaugotos skurdžios ir paveiktos bendruomenės;
- n) dvišalio dialogo kitose klimato politikos srityse, kurios gali atsirasti, stiprinimą ir Paryžiaus susitarime bei Darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytų kompleksinių požiūrių svarstymo skatinimas.

4.5 STRAIPSNIS

Tvarioji energetika

1. Šalys pripažįsta energetikos sektoriaus svarbą ekonominei gerovei ir tarptautinei taikai bei stabilumui ir pabrėžia, kad energetikos pertvarka yra itin svarbi siekiant Darbotvarkėje iki 2030 m. ir Paryžiaus susitarime iškeltų tikslų. Jos sutaria, kad reikia gerinti ir įvairinti energijos išteklius, skatinti inovacijas, didinti energijos vartojimo efektyvumą, kad būtų užtikrintos galimybės naudotis saugia, tvaria, aplinkai saugia ir įperkama energija. Šalys pripažįsta, kad energetikos pertvarkai regionuose reikės skirti lėšų, ir remis teisingą pertvarką. Šalys dirba siekdamos šių tikslų.
2. Šalys palaiko informacijos mainus energetikos klausimais ir bendradarbiauja dvišaliu, regioniniu ir daugiašaliu lygmenimis siekdamos remti atviras ir konkurencingas rinkas, dalytis geriausia patirtimi, skatinti mokslo žiniomis grindžiamą ir skaidrų reguliavimą ir apsvarstyti galimas bendradarbiavimo energetikos klausimais sritis.
3. Šalių bendradarbiavimas pagal šį straipsnį vykdomas tinkamai atsižvelgiant į III dalies 15.14 straipsnį, kad būtų užtikrinta sinergija.

4.6 STRAIPSNIS

Vandenynų valdymas

1. Šalys pripažįsta tvaraus vandenynų ir jūrų valdymo svarbą, įskaitant jūros aplinkos apsaugą ir išsaugojimą, vandenynų ir klimato priežastinį ryšį, žuvininkystės, akvakultūros ir kitos jūrinės veiklos išsaugojimą ir tvarų bei atsakingą jų valdymą, ir pripažįsta jų indėlį teikiant aplinkos apsaugos, ekonominių ir socialinių galimybių dabartinėms ir būsimoms kartoms.
2. Šiuo tikslu, laikydamosi įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, visų pirma 1982 m. gruodžio 10 d. Montego Bėjuje priimtą Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, Šalys įsipareigoja:
 - a) skatinti aktyvų visų valstybių dalyvavimą siekiant laiku užbaigti dabartines derybas ir sudaryti bei įgyvendinti plataus užmojo tarptautinę teisiškai privalomą priemonę pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
 - b) bendradarbiauti siekiant 14-ojo darnaus vystymosi tikslo (DVT) ir kitų susijusių tikslų, be kita ko, atitinkamuose regioniniuose ir daugiašaliuose organuose ir procesuose;
 - c) prisidėti stiprinant tarptautinį vandenynų valdymą, be kita ko, užpildant reguliavimo ir įgyvendinimo spragas;

- d) skatinti geresnį kompetentingų tarptautinių organizacijų, priemonių ir organų bendradarbiavimą ir konsultavimąsi juose ir tarpusavyje, siekiant stiprinti vandenynų valdymą ir skatinti veiksmingą vykdymo užtikrinimą;
- e) skatinti ir veiksmingai įgyvendinti stebėsenos, kontrolės ir priežiūros priemones, tokias kaip stebėtojų programos, laivų stebėjimo sistemos, perkrovimo kontrolė, tikrinimai jūroje ir uosto valstybės kontrolė bei susijusios sankcijos pagal jų atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus, kad būtų išsaugoti žuvų išteklių ir išvengta peržvejojimo;
- f) toliau taikyti arba pradėti taikyti veiksmus ir bendradarbiauti kovojant su neteisėta, nedeklaruojama ir neregamentuojama (NNN) žvegyba, be kita ko, kai tinka, kečiantis informacija apie NNN veiklą savo vandenyse ir įgyvendinant reikiamą politiką bei priemones, kad NNN produktai nepatektų į prekybos srautus ir nebūtų naudojami žuvų auginimo ūkių veikloje;
- g) bendradarbiauti su regioninėmis žvegybos valdymo organizacijomis ir, kai tinka, šiose organizacijose, kuriose abi Šalys dalyvauja kaip narės, stebėtojos ar bendradarbiaujančiosios šalys, kurios nėra susitariančiosios šalys, siekiant gero valdymo tikslų;
- h) mažinti didėjančią neigiamą poveikį vandenynams kovojant su jūrų tarša ir jūrą teršiančiomis šiukšlėmis, be kita ko, iš sausumoje esančių šaltinių, plastiko ir mikroplastiko;
- i) bendradarbiauti kuriant ekosistemas ir rengiant teritorines išsaugojimo priemones ir valdymo priemones, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, atitinkančias kiekvienos Šalies teisę ir tarptautinę teisę ir grindžiamas geriausia turima mokslinė informacija, kad būtų apsaugotos ir atkurtos pakrančių ir jūrų teritorijos ir išteklių;

- j) skatinti stiprinti vandenynų saugą ir saugumą keičiantis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su pakrančių apsaugos funkcijomis ir jūrų stebėjimu, be kita ko, stiprinant atitinkamų valdžios institucijų bendradarbiavimą;
- k) skatinti taikyti teritorines priemones, pavyzdžiui, ekosistemomis grindžiamą jūrinių teritorijų planavimą ir integruotą pakrančių zonų valdymą, siekiant tvariai valdyti ir plėtoti jūrinę veiklą;
- l) bendradarbiauti siekiant stiprinti vandenynų mokslinius tyrimus ir duomenų rinkimą;
- m) remti jūrų mokslinius tyrimus ir mokliškai pagrįstus sprendimus dėl žuvininkystės valdymo ir kitos jūrų išteklių naudojimo veiklos;
- n) bendradarbiauti siekiant kuo labiau sumažinti neigiamą klimato kaitos poveikį vandenynams, pakrantėms ir ekosistemoms, be kita ko, mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų, visų pirma anglies dioksido, kiekį, taikant veiksmingas prisitaikymo priemones ir remiant atitinkamų tarptautinių susitarimų ir tarptautinių veiksmų įgyvendinimą;
- o) skatinti tvarios ir atsakingos akvakultūros plėtrą, įskaitant su 1995 m. spalio 31 d. Romoje (Italija) Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos priimtame Atsakingos žuvininkystės kodekse nustatytą tikslų ir principų įgyvendinimu susijusius aspektus;
- p) keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su tam tikros Šalims svarbios jūrų ekonominės veiklos darniu vystymusi.

4.7 STRAIPSNIS

Nelaimių rizikos mažinimas

1. Šalys pripažįsta poreikį valdyti tiek vidaus, tiek pasaulinę gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių riziką.
2. Šalys bendradarbiauja siekdamos gerinti prevencijos, padarinių švelninimo, parengties, reagavimo ir atkūrimo priemones, kad sumažintų nelaimių riziką, skatintų prevencijos kultūrą ir didintų savo visuomenės, ekosistemų ir infrastruktūros atsparumą ir, kai tikslinga, dirba dvišaliu, regioniniu ir daugiašaliu politiniu lygmenimis siekdamos gerinti pasaulio nelaimių rizikos mažinimą.
3. Šalys įsipareigoja skatinti keitimąsi informacija ir gerąja patirtimi, susijusia su 2015–2030 m. Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos, priimtos 2015 m. kovo 18 d. Sendajuje (Japonija) vykusioje JT trečiojoje pasaulinėje konferencijoje, įgyvendinimu ir stebėseną, pasitelkiant regionines ir pasaulines bendradarbiavimo platformas, visų pirma dėl rizikos vertinimo, nelaimių rizikos mažinimo planų įgyvendinimo visais lygmenimis, nelaimių statistikos ir nuostolių duomenų rinkimo ir naudojimo, įskaitant ekonominį vertinimą, klausimais.

4.8 STRAIPSNIS

Miestų politikos kūrimas

1. Šalys pripažįsta, kad darnios miestų plėtros skatinimo politika yra svarbi priemonė, kuria veiksmingai prisidedama įgyvendinant Darbotvarkės iki 2030 m. ir Naujosios miestų darbotvarkės tikslus.
2. Šalys skatina bendradarbiavimą ir partnerystę dalyvaujant visiems pagrindiniams subjektams darnios miestų plėtros srityje, visų pirma ieškant būdų integruotai ir kompleksiskai spręsti miestų uždavinius.
3. Šalys, kai tik įmanoma, plėtoja konkrečias galimybes bendradarbiauti tarp miestų ieškant būdų tvariai spręsti miestų uždavinius, siekiant geriau stiprinti gebėjimus organizuojant keitimąsi patirtimi, praktinės veiklos metodais ir tarpusavio mokymąsi.

4.9 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje¹

1. Šalys bendradarbiauja žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje siekdamas bendro tikslo – didinti maisto gamybos, tvaraus žemės ūkio ir gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, valdymo ir klimato politikos, žiedinių maisto sistemų atsparumą ir tvarumą, įskaitant maisto nuostolių ir maisto švaistymo prevenciją ir mažinimą, gamintojų organizacijų skatinimą, geografines nuorodas, mokslinius tyrimus ir inovacijas, kaimo plėtros politiką ir žemės ūkio rinkos perspektyvas.
2. Šalys pripažįsta tarptautiniuose forumuose dedamas pastangas stiprinti pasaulio apsirūpinimą maistu ir mitybą bei tvarų žemės ūkį ir įsipareigoja aktyviai bendradarbiauti tuose forumuose, siekdamas iki 2030 m. panaikinti badą ir visų formų nepakankamą mitybą.
3. Šalys bendradarbiauja siekdamas prisidėti prie Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo žemės ūkio maisto produktų sektoriuje, visų pirma 1, 2, 12, 15, 17 ir kitų atitinkamų darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimo.

¹ Tiek, kiek klausimai, kuriems taikomas šis straipsnis, taip pat patenka į 14 skyriaus taikymo sritį, šiame straipsnyje minimas bendradarbiavimas bus vykdomas pagal tą skyrių.

4. Šalys skatina ir propaguoja veiksmingas viešojo, viešojo ir privačiojo sektorių bei pilietinės visuomenės partnerystes, remdamosi 17 DVT numatytų partnerysčių patirtimi ir jų išteklių skyrimo strategijomis. Šiuo tikslu Šalys stengiasi stiprinti dvišalį bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje, remdamosi savo atitinkamų ilgalaikių tvarumo tikslų principu, nurodytu Europos Sąjungos žaliojo kurso komunikate, Europos Sąjungos strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ ir Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijoje, taip pat Čilės žemės ūkio produktų tvarumo iniciatyvose.

5 SKYRIUS

EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR KULTŪRINĖ PARTNERYSTĖ

5.1 STRAIPSNIS

Įmonės ir pramonė

1. Šalys bendradarbiauja skatindamos mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) plėtrai ir didesniam jų konkurencingumui palankią aplinką ir, kai tinkama, bendradarbiavimą pramonės politikos srityje.

Toks bendradarbiavimas apima:

- a) ryšių tarp ekonominės veiklos vykdytojų skatinimą, bendrų investicijų skatinimą ir bendrųjų įmonių bei informacijos tinklų kūrimą naudojantis esamomis horizontaliosiomis programomis;

- b) keitimąsi informacija ir patirtimi, susijusia su tuo, kaip sudaryti MVĮ palankias bendrąsias sąlygas didinti savo konkurencingumą, ir su MVĮ steigimo procedūromis;
 - c) palankesnių sąlygų Šalių MVĮ veiklai sudarymą;
 - d) įmonių socialinės atsakomybės bei atskaitomybės propagavimą ir atsakingos verslo praktikos, įskaitant tvarų vartojimą ir gamybą, skatinimą.
2. Šalys bendradarbiauja, kad palengvintų susijusią bendradarbiavimo veiklą, inicijuojamą privačiojo sektoriaus.

5.2 STRAIPSNIS

Žaliavos

1. Šalys pripažįsta, kad skaidrus, rinkos principais grindžiamas požiūris yra geriausias būdas kurti aplinką, palankią investicijoms į žaliavų sektorių.
2. Remdamosi abipusiu interesu Šalys skatina bendradarbiavimą su žaliavomis susijusiais klausimais atitinkamu regioniniu ar daugiašaliu lygmeniu arba, bet kurios Šalies prašymu, palaikydamos dvišalį dialogą. Šiuo bendradarbiavimu siekiama skatinti skaidrumą pasaulinėse žaliavų rinkose ir prisidėti prie darnaus vystymosi.

3. Šalių bendradarbiavimas pagal šį straipsnį vykdomas tinkamai atsižvelgiant į III dalies 15.14 straipsnį, kad būtų užtikrinta sinergija.

5.3 STRAIPSNIS

Atsakingas verslas ir verslas bei žmogaus teisės

1. Šalys remia nacionalinių veiksmų planų dėl verslo ir žmogaus teisių rengimą ir įgyvendinimą, tikrindamos, kad planuose būtų paminėtos ir skatinamos veiksmingos išsamaus patikrinimo žmogaus teisių srityje nuostatos.

2. Atsižvelgdamos į tai, kad valstybės privalo savo teritorijoje saugoti žmogaus teises, susijusias su verslo veikla, Šalys skatina atsakingą verslą pagal tarptautinius standartus, Šalių patvirtintus arba remiamus pagal JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijas daugiašalėms įmonėms ir EBPO bendrąją išsamaus patikrinimo rekomendaciją dėl atsakingo verslo, Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Trišalę deklaraciją dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika ir Darbotvarkę iki 2030 m.

5.4 STRAIPSNIS

Užimtumas ir socialiniai klausimai

1. Šalys, vadovaudamasi Darbotvarke iki 2030 m., pripažįsta, kad visų formų ir bet kokio masto skurdo, įskaitant ypač didelį skurdą, panaikinimas yra didžiausias iššūkis pasauliui ir yra būtina darnaus vystymosi sąlyga. Šiuo atžvilgiu jos susitaria keisti informacija apie skurdo vertinimo metodus, kad paremtų įrodymais pagrįstą politiką.
2. Šalys pripažįsta, kad gyvenimo lygio kėlimas, kokybiškų darbo vietų kūrimas ir socialinės apsaugos bei deramo darbo visiems – moterims ir vyrams – skatinimas turėtų sudaryti užimtumo ir socialinės politikos pagrindą.
3. Šalys paiso pagrindinių principų ir teisių darbe, nustatytų 1998 m. birželio 18 d. Ženevoje priimtoje TDO deklaracijoje dėl pagrindinių principų ir teisių darbe, 2008 m. birželio 10 d. priimtoje TDO deklaracijoje dėl socialinio teisingumo siekiant sąžiningos globalizacijos ir tolesnėse pagrindinėse TDO konvencijose, šiuos principus ir teises skatina ir įgyvendina.
4. Šalys stiprina bendradarbiavimą, įskaitant tarp socialinių partnerių, užimtumo ir socialinių reikalų srityje ir skatina keisti gerą patirtimi užimtumo, sveikatos ir saugos darbe, darbo inspekcijų, nedeklaruojamo darbo, socialinio dialogo ir socialinės bei darbuotojų apsaugos srityse, įskaitant neformalios ekonomikos poveikio vertinimą ir profesinės veiklos keitimo valdymą.

5. Šalys susitaria užmegzti nuolatinį dialogą, kad paremtų ir peržiūrėtų šiose bendro intereso srityse daromą pažangą ir savo politikos šiose srityse struktūrą ir veiksmingumą.

5.5 STRAIPSNIS

Vyresnio amžiaus asmenys ir neįgalieji

1. Šalys įsipareigoja siekti pažeidžiamų grupių, taip pat tų, kurie susiduria su kliūtimis dalyvauti visuomenės gyvenime tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti asmenys, visų pirma vyresnio amžiaus asmenų ir neįgaliųjų, gerovės, orumo ir veiksmingos įtraukties į visuomenę.
2. Šalys pripažįsta, kad svarbu skatinti pozityvų senėjimą ir prieinamumą visais lygmenimis per visą gyvenimą. Šalys taip pat pripažįsta, kad svarbu laikytis prieinamumo užtikrinimo įsipareigojimų pagal 2006 m. gruodžio 13 d. priimtą JT neįgaliųjų teisių konvenciją.
3. Šalys susitaria bendradarbiauti siekdamos:
 - a) skatinti ir plėtoti veiksmus, kuriais remiamos arba didinamos vyresnio amžiaus asmenų ir neįgaliųjų galimybės darbo rinkoje ir jų socialinė įtrauktis;

- b) neįgaliesiems, visų pirma vaikams ir jaunimui, taip pat vyresnio amžiaus asmenims užtikrinti įtraukų švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą;
- c) skatinti tikslinius veiksmus, daugiausia dėmesio skiriant psichikos ir intelekto negalią turinčių ir psichikos sveikatos problemų turinčių asmenų įtraukčiai, taip pat jų mokymuisi gyventi ir reabilitacijai;
- d) nustatyti ir keisti gerąja patirtimi, susijusia su pagalbinais prietaisais, įskaitant naudojamus teikiant priežiūrą, kuriais skatinamas savarankiškas gyvenimas ir kurie tinkami naudoti tiek vyresnio amžiaus asmenims, tiek neįgaliesiems, be kita ko, priklausomybės atvejais;
- e) nuosekliai gerinti gaminių ir paslaugų prieinamumą, kad jie būtų prieinami vienodomis sąlygomis ir nediskriminuojant neįgaliųjų ar vyresnio amžiaus asmenų.

5.6 STRAIPSNIS

Jaunimas

1. Šalys pripažįsta jaunimo, kaip ekonomikos augimo ir klestėjimo varomosios jėgos, svarbą. Šiuo atžvilgiu Šalys akcentuos, kaip svarbu kurti darbo vietas ir deramas darbo vietas jaunuoliams, taip pat plėtoti projektus, kuriais siekiama didinti jų pilietinį aktyvumą.

2. Šalys bendradarbiauja siekdamos:
 - a) lengvinti jaunuolių aktyvų dalyvavimą pilietinės visuomenės veikloje;
 - b) skatinti mainus jaunimo politikos ir jaunimo bei jaunų darbuotojų neformaliojo švietimo srityse;
 - c) skatinti darnų ir įtraukų vystymąsi vedant dialogą, kuriuo siekiama remti jaunimui skirtas informuotumo apie žmogaus teises ir nediskriminavimą kampanijas.
3. Atsižvelgdamos į tai, jos vykdys bendrą darbą kovodamos su patyčiomis ir smurtu švietimo įstaigose.

5.7 STRAIPSNIS

Kultūra

1. Šalys bendradarbiauja atitinkamuose tarptautiniuose forumuose, visų pirma Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijoje (UNESCO), siekdamos bendrų tikslų ir skatindamos kultūrų įvairovę, be kita ko, įgyvendindamos 2005 m. spalio 20 d. priimtą UNESCO konvenciją dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo.

2. Šalys skatina glaudesnę dialogą ir bendradarbiavimą kultūros ir kūrybos sektoriuose, be kita ko, susijusį su besiformuojančiomis bei naujomis technologijomis ir audiovizualine žiniasklaida, atsižvelgdamos į galiojančius dvišalius susitarimus su valstybėmis narėmis, siekiant, *inter alia*, geresnio jų kultūrų savitarpio supratimo ir pažinimo, taip pat mainų šioje srityje.
3. Šalys stengiasi imtis tinkamų priemonių kultūriniam mainams skatinti ir įgyvendinti bendras iniciatyvas įvairiose kultūros srityse, įskaitant bendrą gamybą žiniasklaidos, kino ir televizijos pramonės srityse, naudodamos turimas bendradarbiavimo priemones ir sistemas.
4. Šalys skatina pilietinės visuomenės organizacijų, taip pat Šalių piliečių kultūrų dialogą.

5.8 STRAIPSNIS

Moksliniai tyrimai ir inovacijos

1. Šalys bendradarbiauja mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityje remdamosi bendrais interesais ir abipuse nauda ir laikydamosi savo vidaus taisyklių ir nuostatų. Šiuo bendradarbiavimu siekiama skatinti socialinę ir ekonominę vystymąsi, spręsti pasaulinius visuomenės uždavinius, pasiekti mokslinę kompetenciją, didinti regionų konkurencingumą ir stiprinti santykius tarp Šalių, užmezgant ilgalaikius partnerystės ryšius. Šalys skatina politikos dialogą ir naudojami įvairiomis savo priemonėmis, pavyzdžiui, 2002 m. rugsėjo 23 d. Briuselyje priimtu Europos bendrijos ir Čilės Respublikos mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo susitarimu, taip, kad jos vienos kitą papildytų.

2. Šalys siekia:

- a) gerinti sąlygas tyrėjų, mokslininkų, ekspertų, studentų ir verslininkų judumui, taip pat sąlygas, kuriomis medžiagos ir įranga vežamos per sienas;
- b) palengvinti abipusę prieigą dalyvauti viena kitos mokslo, technologijų ir inovacijų programose, naudotis mokslinių tyrimų infrastruktūra ir baze, leidiniais ir moksliniais duomenimis;
- c) stiprinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų, atliekamų prieš pradėdant rengti standartus, ir standartizacijos srityse;
- d) skatinti laikytis bendrų principų dėl sąžiningo ir lygiavertiško požiūrio į intelektinės nuosavybės teises mokslinių tyrimų ir inovacijų projektuose;
- e) skatinti politinį dialogą inovacijų klausimais, skirtą visų pirma MVĮ, siekiant kurti naujas prekes ir paslaugas, taip pat skatinti technologines inovacijas ir verslumą;
- f) didinti bendrų taikomųjų mokslinių tyrimų ir plėtros verslo projektų, kuriais siekiama rasti novatoriškus bendrų problemų ir uždavinių sprendimus, skaičių;
- g) skatinti Šalių regionų mokslinių tyrimų ir inovacijų institucijų, pavyzdžiui, universitetų, mokslinių tyrimų centrų ir įmonių, tinklus ir ryšius, kad būtų plėtojama rinkai artima veikla;

- h) remti socialinių ir viešųjų inovacijų programas, kuriomis siekiama gerinti regionų socialinį vystymąsi ir ypač piliečių gyvenimo kokybę;
- i) skatinti politikos formuotojų, inovacijų agentūrų ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą ir keitimąsi geriausia patirtimi, politika ir strategijomis, įskaitant susijusias su pasauliniais iššūkiais.

3. Šalys skatina šią veiklą, kurią vykdo valdžios sektoriaus organizacijos, viešieji ir privatūs mokslinių tyrimų centrai, aukštosios mokyklos, inovacijų agentūros ir tinklai, taip pat kiti suinteresuotieji subjektai, įskaitant MVĮ:

- a) bendras iniciatyvas siekiant didinti informuotumą apie mokslo, technologijų, inovacijų ir gebėjimų stiprinimo programas ir galimybes dalyvauti viena kitos programose;
- b) bendrus susitikimus ir praktinius seminarus siekiant keistis informacija ir geriausia patirtimi ir nustatyti sritis, kuriose reikėtų bendrų mokslinių tyrimų;
- c) bendrą ir bendrai finansuojamą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, įskaitant teminius tinklus, bendro intereso srityse;
- d) abipusiškai pripažįstamą mokslinio ir inovacijų srities bendradarbiavimo ir atitinkamų rezultatų sklaidos vertinimą ir įvertinimą.

5.9 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas poliarinėje srityje

Šalys pripažįsta dialogo ir bendradarbiavimo dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis poliariniais klausimais svarbą. Toks bendradarbiavimas vykdomas palaikant ekspertų dialogą ir keičiantis geriausia patirtimi, be kita ko, Antarkties jūrų gyvųjų išteklių apsaugos komisijoje.

5.10 STRAIPSNIS

Skaitmeninė politika

1. Šalys pripažįsta, kad informacinės ir ryšių technologijos (IRT) stiprina ekonominę plėtrą, švietimo raidą ir socialinį vystymąsi. Šalys keičiasi nuomonėmis apie savo atitinkamą politiką šioje srityje.
2. Todėl Šalys bendradarbiauja IRT politikos srityje. Toks bendradarbiavimas gali apimti:
 - a) keitimąsi nuomonėmis apie įvairius Europos Sąjungos bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos aspektus, visų pirma elektroninių ryšių politiką ir reguliavimą, įskaitant plačiajuosčio ryšio paslaugų prieinamumą, privatumo ir asmens duomenų apsaugą, duomenų srautus, duomenų vietos nustatymo reikalavimus, e. valdžią, atvirą valdymą, atvirusius duomenis, interneto saugumą, e. sveikatą ir reguliavimo institucijų nepriklausomumą;

- b) keitimąsi nuomonėmis apie tinklo neutralumą, kaip principą skatinti laisvą ir atvirą internetą, taip pat internetinių paslaugų ir taikomųjų programų kūrimą ir prieigą prie jų visų piliečių naudai;
- c) IRT, kaip socialinio vystymosi, kultūrinės raidos ir ekonominės plėtros, socialinės ir skaitmeninės įtraukties ir kultūrų įvairovės priemonės, taip pat kaip esminės priemonės junglumui mokyklose skatinti ir mokslinių tyrimų bei akademiniam tinklams plėtoti, skatinimą;
- d) mokslinių tyrimų tinklų sujungimo ir sąveikos užtikrinimą, kompiuterinių sistemų ir mokslinių duomenų infrastruktūros ir paslaugų plėtojimą ir tokios plėtros savo regione skatinimą;
- e) bendradarbiavimą e. valdžios ir patikimumo užtikrinimo paslaugų, kaip antai elektroninis parašas ir elektroninė tapatybė, srityje skiriant dėmesį dalijimuisi politikos principais, informacija ir geriausia praktika dėl IRT naudojimo viešajam administravimui modernizuoti, kokybiškoms viešosioms paslaugoms skatinti ir viešiesiems ištekliams skaidriai valdyti;
- f) keitimąsi su standartais, atitikties vertinimu ir tipo patvirtinimu susijusia informacija, *inter alia*, prekybai palengvinti;
- g) skatinimą organizuoti specialistų, visų pirma jaunų specialistų ir moterų, mainus ir mokymą;
- h) skaitmeninių įgūdžių skatinimą.

5.11 STRAIPSNIS

Švietimas ir aukštasis mokslas

1. Šalys bendradarbiauja švietimo srityje, siekdamos remti žmogiškojo kapitalo plėtrą, visų pirma aukštojo mokslo lygmeniu.
2. Siekdamos remti aukštojo mokslo sistemų kokybę ir modernizavimą, Šalys:
 - a) skatina studentų, akademinės bendruomenės atstovų ir administracijos personalo judumą įgyvendinant esamas arba naujas programas;
 - b) stiprina aukštojo mokslo institucijų gebėjimus;
 - c) tobulina kvalifikacijų ir studijų užsienyje laikotarpių pripažinimo mechanizmus pagal kiekvienos Šalies teisę.

5.12 STRAIPSNIS

Civilinė palydovinė navigacija, Žemės stebėjimas ir kita kosmoso veikla

1. Šalys pripažįsta, kad kosmoso veikla daro teigiamą poveikį ekonominei plėtrai, socialiniam vystymuisi ir darniam aplinkos vystymuisi bei pramonės konkurencingumui.

2. Šalys, vadovaudamosi tarptautinėmis konvencijomis ir savo atitinkamais teisės aktais, bendradarbiauja bendro intereso klausimais civilinės kosmoso veiklos srityje, pavyzdžiui:

- a) kosmoso moksliniai tyrimai, be kita ko, susiję su palydovine navigacija ir Žemės stebėjimu dalyvaujant programoje „Europos horizontas“;
- b) bendradarbiavimas pasaulinių palydovinės navigacijos sistemų taikomųjų programų ir paslaugų srityje, įskaitant visų pirma mokslinius tyrimus, pramoninį bendradarbiavimą, prekybą ir rinkos plėtrą, taikymo standartus, sertifikavimą ir reguliavimo priemones;
- c) palydovinių signalų tikslinimo sistemų, visų pirma skirtų oro transportui arba signalų tikslinimo sistemoms, kūrimas, abipusė palydovinių navigacijos sistemų infrastruktūros apsauga, bendradarbiavimas sąveikumo, suderinamumo ir spektro naudojimo srityse;
- d) Žemės stebėjimas ir mokslas apie Žemę, įskaitant bendradarbiavimą daugiašaliuose forumuose ir visų pirma Žemės stebėjimo grupėje (GEO) ir Komiteje Žemės stebėjimo palydovo klausimais (CEOS), siekiant spręsti visuomenės uždavinius ir sudaryti palankesnes sąlygas verslo ir inovacijų partnerystėms Žemės stebėjimo srityje pagal Sąjungos kosmoso programos „Copernicus“ komponentą, nustatant bendro intereso sritis;
- e) palydovinis ryšys.

5.13 STRAIPSNIS

Turizmas

1. Šalys bendradarbiauja turizmo srityje, siekdamos pagerinti keitimąsi informacija ir sukurti geriausią praktiką, kad būtų užtikrintas subalansuotas ir darnus turizmo vystymasis ir remiamas darbo vietų kūrimas, ekonominė plėtra ir gyvenimo kokybės gerinimas.
2. Šalys visų pirma dėmesį skiria:
 - a) su gamtos ir kultūros paveldu susijusio potencialo apsaugai ir maksimaliam panaudojimui;
 - b) pagarbai vietos bendruomenių vientisumui ir interesams;
 - c) Šalių regionų ir kaimyninių šalių regionų bei savivaldybių bendradarbiavimo skatinimui;
 - d) skatinimui keistis informacija ir bendradarbiauti kūrybos pramonėje ir diegti inovacijas turizmo sektoriuje.

5.14 STRAIPSNIS

Statistika

1. Šalys bendradarbiauja statistikos srityje.
2. Toks bendradarbiavimas gali apimti:
 - a) statistikos metodikų suderinimo siekiant didinti duomenų palyginamumą skatinimą;
 - b) oficialiosios statistikos duomenų rengimą bei sklaidą ir rodiklių kūrimą;
 - c) keitimąsi žiniomis ir gerąja patirtimi tarp oficialių Čilės institucijų, atsakingų už statistinius klausimus ir procedūras, ir analogiškų Europos Sąjungos institucijų.

5.15 STRAIPSNIS

Transportas

1. Šalys bendradarbiauja atitinkamose transporto politikos srityse, įskaitant integruoto transporto politiką, siekdamas plėtoti ir remti veiksmingą, tvarią, patikimą, saugią ir aplinką tausojančią keleivių ir prekių transporto sistemą.

2. Tokiu bendradarbiavimu siekiama skatinti:
- a) keistis informacija apie savo atitinkamą transporto politiką, standartus ir geriausią praktiką bei kitus abipusio intereso klausimus;
 - b) tinklų sujungimą ir sąveiką;
 - c) daugiarūšio vežimo sistemos požiūrį;
 - d) investicijoms palankią aplinką;
 - e) transporto sistemų saugą ir saugumą;
 - f) spręsti su aplinka susijusias transporto problemas;
 - g) mažo anglies dioksido kiekio arba anglies dioksido neišskiriančio transporto sprendimus, mokslinius tyrimus ir inovacijas, pažangiuosius ir skaitmeninius sprendimus;
 - h) ekspertų dialogą ir bendradarbiavimą tarptautiniuose transporto srities forumuose;
 - i) darniojo transporto sprendimus, be kita ko, susijusius su judumu mieste, ir
 - j) lengvinti prekybą, didinti transporto ir logistikos operacijų veiksmingumą ir jas optimizuoti skaitmeninant ir supaprastinant visų rūšių transporto ataskaitų teikimo reikalavimus.

6 SKYRIUS

KITOS SRITYS

6.1 STRAIPSNIS

Makroekonominė politika

Šalys bendradarbiauja ir skatina keistis informacija ir nuomonėmis apie makroekonominę politiką ir jos tendencijas.

6.2 STRAIPSNIS

Mokesčių klausimai

Šalys pripažįsta gero mokesčių srities valdymo principus, įskaitant visuotinius skaidrumo ir keitimosi informacija standartus ir minimaliuosius kovos su mokesčių bazės erozija ir pelno perkėlimu (BEPS) standartus, įsipareigoja juos įgyvendinti ir panaikinti žalingą mokesčių praktiką. Šalys skatins sudaryti vienodas sąlygas ir sieks gerinti tarptautinį bendradarbiavimą mokesčių srityje, kad būtų užkirstas kelias mokesčių vengimui ir slėpimui.

6.3 STRAIPSNIS

Vartotojų apsaugos politika

Šalys pripažįsta aukšto vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo svarbą ir šiuo tikslu stengiasi bendradarbiauti vartotojų apsaugos politikos srityje. Šalys susitaria, kad šis bendradarbiavimas, kiek įmanoma, gali apimti:

- a) keitimąsi informacija apie atitinkamas jų vartotojų apsaugos sistemas, be kita ko, apie vartotojų srities įstatymus, vartojimo prekių saugą, žalos atlyginimą vartotojams ir vartotojų srities teisės aktų vykdymo užtikrinimą;
- b) skatinimą kurti nepriklausomas vartotojų asociacijas ir plėtoti ryšius tarp vartotojų atstovų.

6.4 STRAIPSNIS

Visuomenės sveikata

Šalys susitaria bendradarbiauti visuomenės sveikatos klausimais, visų pirma užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės, pasirengimo kovoti su labai patogeniškų ligų protrūkiais, 2005 m. gegužės 23 d. Pasaulio sveikatos asamblėjos priimtų Tarptautinės sveikatos priežiūros taisyklių (2005 m.) įgyvendinimo ir kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms srityse.

6.5 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas sporto ir fizinio aktyvumo srityje

Šalys bendradarbiauja sporto ir fizinio aktyvumo srityje, siekdamos prisidėti prie aktyvios ir sveikos gyvensenos įpročių formavimo, įskaitant sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimą visose amžiaus grupėse, propaguojamos sporto socialinius vaidmenis ir šviečiamąsias vertybes ir kovodamos su grėsmėmis sportui, pavyzdžiui, dopingui, susitarimais dėl varžybų baigties, rasizmu ir smurtu.

7 SKYRIUS

VALSTYBĖS IR VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO MODERNIZAVIMAS, DECENTRALIZACIJA, REGIONINĖ POLITIKA IR TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS

7.1 STRAIPSNIS

Valstybės modernizavimas

Vykdydamos politinį dialogą ir bendradarbiaudamos Šalys sieks keistis patirtimi klausimais, susijusiais su valstybės ir viešojo administravimo modernizavimu ir decentralizacija, remdamosi geriausia Šalių patirtimi visuotinio organizacinio veiksmingumo srityje ir esamais teisės aktais bei institucine sistema, siekdamos gero valdymo, be kita ko, šiose srityse:

- a) aukščiausiųjų audito institucijų autonomijos ir vaidmens skatinant gerą valdymą visais lygmenimis, užtikrinant veiksmingumą, atskaitomybę, efektyvumą ir skaidrumą, pripažinimas;
- b) viešosios politikos ir sprendimų priėmimo piliečių atžvilgiu skaidrumo ir atskaitomybės skatinimas ir pilietinės visuomenės vaidmens stiprinimas šioje srityje;
- c) principingumo ir sąžiningumo viešajame administravime, kuris apima visą visuomenę, skatinimas bendradarbiaujant su privačiuoju sektoriumi ir pilietine visuomene;

- d) inovacijų viešajame sektoriuje propagavimas, rėmimas ir skatinimas teikiant įvairių lygmenų ir darbo sričių problemų ir iššūkių sprendimus, kad inovacijų ekosistemoje ir visuomenėje jais būtų kuriama visuomeninė vertė.

7.2 STRAIPSNIS

Regioninė politika ir decentralizacija

1. Šalys pripažįsta, kad subalansuotos ir darnios regionų ir teritorijų plėtros skatinimo politika yra svarbi priemonė. Šalys pripažįsta regionų ir darbo su subnacionalinėmis valdžios institucijomis svarbą ir tai, kaip tai gali suteikti svarbių žinių apie viešąją politiką, atitinkančią Čilės būsimos decentralizacijos reikalavimus.
2. Šalys, kai tik įmanoma, bendradarbiaus siekdamos tobulinti valdymo sistemas įvairiais lygmenimis, stiprinti gebėjimus keičiantis patirtimi ir praktika bei vykdant abipusį mokymąsi tvarių teritorinės ir regioninės plėtros uždavinių sprendimų, politikos, kuria siekiama skatinti socialinę, ekonominę ir teritorinę sanglaudą, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, regioninės politikos rengimo ir įgyvendinimo ir teritorinės plėtros strategijų organizavimo, taip pat partnerystės klausimais, planavimo ir vertinimo procedūrų ir metodų, regioninių inovacijų ir pažangiosios specializacijos politikos klausimais.
3. Šalys įsipareigoja, kai tik įmanoma, stiprinti ir plėsti Europos Sąjungos regionų ir Čilės regionų bendradarbiavimo dinamiką ir galimybes, rengdamos ir vykdydamos bendras programas ir projektus, kuriais siekiama vykdyti, *inter alia*, regioninę ir teritorinę plėtrą.

4. Šalys sieks keistis patirtimi ir gerąją praktika, susijusia su decentralizacijos ir regioninės politikos įgyvendinimo tarpusavio ryšiais.

7.3 STRAIPSNIS

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas

1. Šalys įsipareigoja skatinti ir lengvinti glaudesnę atitinkamų institucijų dialogą ir bendradarbiavimą bet kurioje iš šių Susitarimą įtrauktų sričių. Šiuo tikslu Šalys skatins Čilės Vyriausybės institucijų, viešojo sektoriaus ir kitų atitinkamų Čilės institucijų ryšius su analogiškais Europos Sąjungos institucijomis, siekdamas kuo platesnio sektorių bendradarbiavimo, kuris gali apimti:

- a) korupcijos prevenciją ir kovą su ja;
- b) organizacinį mokymą ir paramą;
- c) techninę pagalbą Čilės institucijomis, atsakingoms už viešosios politikos formavimą, vykdymą ir vertinimą bei informacijos apie tokią politiką teikimą, įskaitant Europos Sąjungos institucijų darbuotojų susitikimus su analogiškų Čilės institucijų darbuotojais;

- d) reguliarią keitimąsi informacija, jei manoma, kad tai reikalinga, be kita ko, naudojantis informacinėmis ryšių technologijomis, ir informacijos tinklų plėtojimą, kartu užtikrinant asmens duomenų apsaugą visose srityse, kuriose reikia keisti duomenimis;
- e) keitimąsi informacija ir gerą patirtimi, susijusia su valstybės procedūrų, susijusių su paslaugų teikimu piliečiams, skaitmenizacija;
- f) specialiųjų žinių perdavimą;
- g) preliminarius tyrimus ir bendrą projektų, kuriems skiriamas proporcingas finansinis įnašas, vykdymą;
- h) veiksmų planų, įskaitant ryšių punktus, tvarkaraščius ir vertinimo mechanizmus, rengimą;
- i) prisidėjimą prie gebėjimų, kompetencijų ir įgūdžių kūrimo viešųjų inovacijų srityje.

2. Šalys bendru sutarimu 1 dalyje nurodytas veiklos sritis gali papildyti kitomis veiklos sritimis.